

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання української мови та української літератури у ЗВО

**Освітня програма: Середня освіта (Українська мова і
література)
Другий (магістерський рівень)**

Спеціалізація: 014.01 Українська мова та література

Спеціальність: 014 Середня освіта

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “29” серпня 2022 р.**

м. Івано-Франківськ – 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	“Методика викладання української мови та української літератури у ЗВО”
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література) Другий (магістерський рівень)
Спеціалізація	014.01 Українська мова та література
Спеціальність	014 Середня освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Освітній рівень	магістр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	1 курс / 1 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 12 год. Самостійна робота – 21 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Метою курсу є підготовка магістрів до виконання обов'язків викладача мовознавчих дисциплін закладів вищої освіти, проведення науково-пошукової роботи, керівництва дослідницькою роботою студентів; організації навчально-виховного процесу найефективнішими формами, найдоцільнішими методами та прийомами навчання на сучасному етапі розвитку вищої школи. Організаційними формами роботи у процесі вивчення дисципліни «Методика викладання української мови та української літератури у ЗВО» є захисти пропонованих проєктів, проведення лінгвістичних “круглих столів”, дискусій, рольових і сюжетних ігор, які є важливими формами розвивального навчання, сприяють удосконаленню професійного спілкування на задану тему, підвищують інтерес до створення і розв'язання тестових завдань. Курс передбачає організацію роботи трансформаційних, питально-відповідних, імітаційних та репродуктивних мовленнєвих тренінгів, спрямованих на формування конкретної мовленнєвої компетенції продуктивного спілкування в обраній професії.

Курс передбачає такі **цілі**:

- підготувати майбутніх викладачів мовознавчих дисциплін до педагогічної діяльності в умовах адаптації вищої освіти в Україні до Європейської системи ЕСТБ;
- ознайомити з особливостями роботи викладача у ЗВО;

- подати стислий історичний екскурс з методики вивчення української мови, а також окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень;
- формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність;
- забезпечити самостійну розробку магістерського змісту занять різних типів і форм (лекції, заліки, іспити, конференції, консультації, колоквиуми, «круглі столи», дискусії, рольові ігри, трансформаційні, питально-відповідні, імітаційні та репродуктивні мовленнєві тренінги);
- виховувати постійну потребу працювати з психолого-педагогічною, методичною літературою;
- розвивати вміння анотувати монографічні праці, присвячені актуальним проблемам методики;
- розвивати вміння у майбутніх викладачів раціонально та науково обґрунтовано організовувати самостійну роботу студентів;
- стимулювати науково-методичну творчість магістрантів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту;
- розвивати навички своєчасного й умілого використання технічних засобів навчання і засобів мультимедіа для проведення занять із мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін;
- розвивати у магістрантів особистісні якості майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, самовдосконаленням.

Компетентності

Під час вивчення ОК «Методика викладання української мови та української літератури у ЗВО» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП 014 Середня освіта (Українська мова і література):

ЗК 2. Здатність проведення досліджень, розробки проєктів та генерування нових ідей в галузі освіти.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оволодіння сучасними знаннями та інформаційними технологіями.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, вміння знаходити оптимальні рішення, проявляти креативність та лідерство, працювати в команді.

ЗК 6. Вміння діагностувати проблеми в галузі освіти, знаходити компромісні рішення та брати відповідальність за їх втілення, бути самокритичним.

ФК 2. Уміння застосовувати теоретичні та практичні знання з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін, використовувати сучасні методики і технології навчання у закладах освіти.

ФК 4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті; готовність до впровадження та обміну передовим досвідом та критичного аналізу власних

педагогічних напрацювань.

ФК 6. Уміння розробляти та застосовувати освітню програму і навчально-методичні матеріали відповідно до конкретного освітнього контексту; здійснювати добір методів і засобів навчання з педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямованих на розвиток індивідуальних творчих здібностей учасників освітнього процесу з урахуванням їхніх вікових, фізіологічних і психологічних особливостей.

ФК 13. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання

У процесі опанування дисципліни очікуємо таких результатів:

ПРН 2. Усвідомлювати специфіку предметної області та розуміти особливості професійної діяльності, взаємозв'язки філологічної науки з іншими галузями науки і практики.

ПРН 3. Володіти методами та формами викладання української мови та літератури у вищій школі; розуміти основні функції та завдання педагогіки і психології вищої школи.

ПРН 5. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічні дослідження, представляти їх результати у письмовій та усній формах, представляти результати досліджень у публікаціях, кваліфікаційних роботах, узагальнювати емпіричні дані, робити умовиводи та формулювати висновки.

ПРН 6. Застосовувати сучасні та інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження.

ПРН 8. Вирішувати морально-етичні проблеми у професійній діяльності, формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, студентами, учнями та їхніми батьками.

ПРН 11. Уміти організовувати навчальний процес у ЗВО, керувати навчально-пізнавальною діяльністю студентів, берегти фізичне та психо-емоційне здоров'я учасників освітнього процесу.

ПРН 14. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

3. Структура курсу

№	Тема	Форма заняття	Результати навчання	Завдання
1	Тема 1. Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна. Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 4 год	- знати: загальні питання, закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у ЗВО; зміст, структуру курсу та методи наукового дослідження; основні етапи становлення й	Опрацювати відповідні наукові джерела.

	<p>1. Загальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки.</p> <p>2. Об'єкт, предмет методики навчання мовознавчих дисциплін та основні підходи до навчання мовознавчих дисциплін у ЗВО.</p> <p>3. Закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у ЗВО.</p> <p>4. Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.</p> <p>5. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.</p> <p>6. Основні етапи становлення й розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у ЗВО.</p> <p>7. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX – 30 рр. XX століття.</p> <p>8. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 – 60 роки XX століття.</p> <p>9. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90 роки XX століття.</p>		<p>розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти; особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX – 30 рр. XX століття; розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 – 60 роки XX століття; Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90 роки XX століття; особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у XXI столітті.</p> <p>- розуміти: що є об'єктом та предметом методики навчання мовознавчих дисциплін у ЗВО.</p>	
2	<p>Тема 2. Організація навчального процесу в системі лінгводидактичної підготовки.</p> <p>1. Особливості організації навчального процесу у закладах вищої освіти.</p> <p>2. Призначення</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 2 год</p>	<p>- знати: особливості організації навчального процесу у закладах вищої освіти; дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у ЗВО; на чому базується технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів-</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела.</p>

	<p>навчального плану, навчальної, робочої програми. Аналіз програм із лінгвістичних дисциплін у вищій школі.</p> <p>3. Дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у закладах вищої освіти.</p> <p>4. Управління навчальною діяльністю та її методичне забезпечення в умовах кредитно-модульної системи навчання.</p> <p>5. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів.</p>		<p>філологів;</p> <p>- розуміти: призначення навчального плану, навчальної, робочої програми; як здійснюється управління навчальною діяльністю та її методичне забезпечення в умовах кредитно-модульної системи навчання;</p> <p>- вміти: аналізувати програми із лінгвістичних дисциплін у вищій школі.</p>	
3	<p>Тема 3. Організація контролю за навчально-пізнавальною діяльністю та оцінювання навчальних досягнень студентів.</p> <p>1. Поняття про контроль. Функції контролю.</p> <p>2. Принципи контролю. Види і форми контролю.</p> <p>3. Особливості тестового контролю. Види тестових завдань.</p>	самостійна робота – 4 год	<p>- знати: що являє собою контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів; функції, принципи, види та форми контролю; особливості тестового контролю, види тестових завдань.</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела.
4	<p>Тема 4. Форми організації навчання й контролю.</p> <p>1. Форми аудиторної роботи зі студентами.</p> <p>2. Значення лекції в навчально-виховному процесі. Класифікації лекцій. Вимоги до лекції.</p> <p>3. Використання засобів навчання під час лекцій.</p> <p>4. Практичні заняття, колоквіуми, дидактичні ігри, лінгвістичні "круглі столи", дискусії, рольові і сюжетні ігри, трансформаційні,</p>	<p>лекція – 2 год</p> <p>практичне заняття – 2 год</p> <p>самостійна робота – 3 год</p>	<p>- знати: форми аудиторної роботи зі студентами, класифікації лекцій та вимог до них, особливості практичних, семінарських занять, колоквіумів, дидактичних ігор;</p> <p>- розуміти: значення лекції в навчально-виховному процесі;</p> <p>- вміти: проводити лекційні, практичні та лабораторні заняття з лінгвістичних і лінгводидактичних</p>	Опрацювати відповідні наукові джерела.

	питально-відповідні, імітаційні та репродуктивні мовленнєві тренінги. 5. Методика проведення лекційних, практичних і лабораторних занять з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін.		дисциплін.	
5	Тема 5. Методи і прийоми навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти. 1. Поняття про методи навчання. 2. Класифікації методів навчання. 3. Метод проєктів.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 2 год	- знати: сутність поняття «методи навчання», класифікації методів навчання; - вміти: застосовувати метод проєктів у викладанні мовознавчих дисциплін.	Опрацювати відповідні наукові джерела.
6	Тема 6. Засоби навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти. 1. Роль та місце засобів навчання в педагогічному процесі вищої школи. 2. Особливості дистанційного навчання у ВНЗ. 3.Лінгводидактичні можливості мережевого сервісу.	самостійна робота – 2 год	- знати: особливості дистанційного навчання у ЗВО; лінгводидактичні можливості мережевого сервісу; - розуміти: роль та місце засобів навчання в педагогічному процесі вищої школи.	Опрацювати відповідні наукові джерела.
7	Тема 7. Організація дослідницької діяльності магістрантів. 1. Значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців. 2. Напрями наукової роботи. 3. Види студентських наукових робіт.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 2 год	- знати: напрями наукової роботи; види студентських наукових робіт; - розуміти: значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців.	Опрацювати відповідні наукові джерела.
8	Тема 8. Новітні педагогічні технології. 1. Сутність поняття “педагогічна	самостійна робота – 2 год	- знати: сутність поняття “педагогічна технологія”, класифікації технологій, особливості	Опрацювати відповідні наукові джерела.

Екзамен															50	50	
Всього за тиж-нь		3		4		3		4	3	18				15		50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери та інше
Література:	
<p>1. Бедь В.В., Малишев А.О. Основи наукової організації праці студентів академії. Ужгород, 2001. 12-34 с.</p> <p>2. Біляєв О.М. Методика мови як наука. <i>Дивослово</i>. 2002. № 11. С. 20-24.</p> <p>3. Степко М.Ф. та ін. Болонський процес у фактах і документах. Київ, Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. 52 с. Режим доступу: http://www.tspu.edu.ua</p> <p>4. Бондарчук Ю., Чуйко Г., Чуйко Н. Удосконалення форм і методів навчання відповідно до вимог Болонського процесу. <i>Вища школа</i>. 2005. № 2. С. 35-41.</p> <p>5. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н.. Сучасні освітні системи: навч. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 139 с.</p> <p>6. Кремень В.Г. та ін. Вища освіта в Україні: навч. посіб / за ред. Кременя В.Г., Ніколаєнка С.М.. Київ: Знання, 2005. 327с.</p> <p>7. Володько В. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи: посібник для викладача. Київ : Педагогічна преса, 2000. 148 с.</p> <p>8. Гронлунд Н.Е. Оцінювання студентської успішності: практ. посіб. Київ : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 250 с.</p> <p>9. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 176 с.</p> <p>10. Єрмоленко С. Синергетика на заняттях із синтаксису у ВНЗ. <i>Українська мова і література</i>. 2006. № 3. С. 49-54.</p> <p>11. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці. <i>Вища школа</i>. 2004. №5-6. С. 54-61.</p> <p>12. Колесникова І. Методичний аспект професійного дискурсу: лінгвістична «підтримка» наукової діяльності студента. <i>Українська мова та література</i>. 12 (460), 2006. С. 24-28.</p> <p>13. Костиця Н. Пошуки нових форм проведення занять з української мови у вищій школі на нефілологічних факультетах. <i>Українська мова і література в школі</i>. 2004. №3. С. 53-54.</p> <p>14. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів – основа проектно-технологічної підготовки. <i>Вища освіта України</i>. 2005. С. 246-345.</p>	

15. Брінклі А., Десанте Б., Флегм М. та ін. Мистецтво бути викладачем: практич. посіб. / за ред. О.І. Сидоренка. Київ : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. 144 с.

16. Нагаєв В.М. Ефективність підготовки кадрів за модульно-рейтинговою технологією. Проблеми розробки та впровадження модульної системи професійного навчання «Модуль 2001»: зб. наук. праць. Київ: Науковий світ, 2001. С. 255-261.

17. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2007. 187 с.

18. Олексенко В. Ефективні шляхи вдосконалення змісту і форм підготовки спеціалістів ВНЗ. *Вища освіта України*. 2004. №2. С. 66-70.

19. Попова О. Ділова гра у роботі над мовленнєвою культурою студентів (до проблеми інтеграції курсів). *Українська мова і література в школі*. 2005. № 4. С. 50-52.

20. Горошкіна О. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. посіб. / за ред. Горошкіної О., Карамана С. Київ, 2015. 250 с.

21. Снар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. *Вища школа*. 2006. №3. С. 33-45.

22. Струганець Л. Мовно-комунікативна компетентність учителя-лідера: навч. посіб. Київ, 2016. 213 с.

23. Тичина А., Грищенко Г. Модульна система вивчення оцінки знань студентів. Київ: УДПУ, 1994. 162 с.

24. Яворська С.Т. Внесок учених у методику навчання мови. *Українська мова*. 2004. № 4. С. 117-126.

25. Яворська С.Т. Становлення методики української мови як науки: постаті, проблеми (кінець 80-х початок 90-х р.). *Наука і освіта: науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України*. Одеса. 2004. № 4-5. С. 5-

Інформаційні ресурси

<http://subject.com.ua/lesson/mova/>

<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>

http://getalosveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html

http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html

http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html

http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/

<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>

<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>

http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра загального та германського мовознавства м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 (0342) 59-60-10, kzm@pnu.edu.ua
Викладач	Кандидат філологічних наук, доцент <u>Грещук</u> Валентина Василівна
Контактна інформація викладача	valentyna.greshchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8 і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ</p>
--------------------------	---

Пропуски занять (відпрацювання)	
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	
Невідповідна поведінка під час заняття	
Додаткові бали	
Неформальна освіта	

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент *Грещук Валентина Василівна*